

Leszkay András bácsi Moha-meséje

A csörgő

Történt egy télen, amikor már tízesztendős voltam és negyedik osztályba jártam, hogy beállított hozzánk egy délben Teca néni, a szomszédunk. Hozta a karján kisfiát is, a nyolc hónapos Árpikát, és így szólt hozzám: „Jaj de jó, hogy már hazajöttél az iskolából, Moha! Most néhány napig ebédet kell hordanom a férjemnek – a favágóknál dolgozik –, légy szíves, vigyázz addig Árpikára! Az asszonyok ilyenkor mind a főzéssel vannak elfoglalva, a gyerekek között pedig te vagy az egyetlen, akiben megbízom.” Leültettük Árpikát az ágyam közepére. Teca néni kezecskéjébe adta a csörgőt, és elszietett. Játsoztam egy kicsit Árpikával, aztán leültem az asztalkám mellé, és olvasni kezdtem. Akkoriban fedeztem fel az olvasás élvezetét, faltam a Verne-regényeket és sokszor bizony az egész délutánt olvasással töltöttem el. Amikor pedig vacsorához szólítottak, ijedten eszméltem rá, hogy már este van. A leckéimet aztán éjszaka írtam meg édesapám műhelyszobácskájában, persze álmosan és sokat hibázva. Édesapám – minthogy munkában nem ismert tréfát – már többször is figyelmeztetett, hogy ha nem tudok bánni az időmmel, és ilyen félvállról veszem a tanulást, elvesz az iskolából. Ettől igen féltem, hiszen vágyódtam műveltnek lenni, minél többet tudni, de mégis nap-nap után eldobáltam magamtól értékes délutáni órákat. Faltam hát most is valamelyik Verne-regényt, oda-oda pillantottam Árpikára, és örültem, hogy nem zavar az olvasásban, hanem csöndesen játszogát. Egyszerre azonban koppant és zörrent valami a padlón, a csörgő. Gondoltam, kiröpült a gyöngge kezecskéjéből. Fölvettem, gondosan megmostam szappannal, tiszta törülközővel megtörölgettem. Visszaadtam neki, és folytattam az olvasást De haj,

alig olvastam vagy tíz sort, megint hallottam: kopp, zirr. Ez a csörgő megint a padlón volt. Ejnye- bejnye, csirke csípje! De ügyetlen ez az Árpika! No de semmi baj! Megmostam, megtöröltem, visszaadtam, leültem ismét könyvem mellé, még egy pillantást vettem kicsiny vendégemre... és akkor... akkor megláttam, hogy nem véletlenül repülget ki a csörgő Árpika kezéből. Rázintott rajta egyet- kettőt, aztán meglódította, elengedte, és kopp, zirr. A csörgő megint a padlón volt. Vagy úgy? Tehát szándékosan dobja el! Értem már, nem kell neki a csörgő, én pedig, ó, én ostoba! Újból és újból rátukmáltam. A csörgőt ismét megmostam, megtörölgettem, de most már nem adtam oda, hanem letettem egy székre, aztán visszaültem az asztalkám mellé, és folytattam az olvasást... A következő pillanatban Árpika bögni kezdett, és nyúlkálni a csörgő felé. Csodálkoztam ugyan, de még ezt is megmagyaráztam magamnak: „Meggondolta magát. Úgy határozott, hogy mégis kell neki a csörgő. Rendben van.” Felálltam, odaadtam, leültem, olvastam. Néhány sor után ismét felpillantottam, és láttam, hogy Árpika ismét szándékosan eldobja a csörgőt. Kopp! Zirr! Most már megdöbbenve rámeresztettem a szemem: Hát ez micsoda? Hát mégse kell neki a csörgő? Megint meggondolta magát? Megmostam, megtörölgettem, félretettem, olvastam. Árpika bögni kezdett, és nyúlkált a csörgő felé. Felálltam, odaadtam. A bögés, mintha valami jól működő kapcsolóval zárták volna el, abban a pillanatban megszűnt. Leültem, olvastam. De ismét csak néhány sort. Mert kopp, zirr, és a csörgő a padlón volt. Most már Árpika elé léptem, és a következő szónoklatot intéztem hozzá: „Kedves vendégem, tisztelt Árpika! Kell Önnek a csörgő,

vagy nem kell Önnek a csörgő? Ha kell, szíveskedjék mellőzni az eldobást! Ha nem kell, szíveskedjék mellőzni a bögést! Minthogy bögése e pillanatokban egyre erősödik, kétségtelennek látom, hogy ön a csörgő használata mellett döntött. Nyomatékosan kérem azonban, hogy elhatározását többé ne változtassa meg! Szíveskedjék döntését véglegesnek tekinteni.” Mosás, törlés, átadás, bögés megszűnik, olvasás tovább. Két perc múlva pedig kopp, zirr! A csörgő ismét a padlón Most már becsaptam a könyvet és felugrottam: „Tisztelt... azaz hogy tiszteletemre immár méltatlan Árpika! Megállapodásunkat Ön fondorlatos módon megszegte. Ennélfogva én Önt e pillanattól fogva nem Árpikának, hanem Ár-pimaszkának tekintem!”

Árpikát Teca néni nemsokára hazavitte, mi pedig ebédhez ültünk. Tudtam, hogy édesapám másnap bemegy Vácra, megkértem hát, hogy hozzon nekem egy radírgumit. Félve kértem, mert nem rég, a tanév kezdetén vásárolt nekem egy nagy, fehér „Elefánt” radírt. Az volt akkoriban a legfinomabb törőlgumi. Azzal azonban ... többféle baj is történt. Először csak tintával rajzoltam rá pofácskát, de aztán olyan szépnék találtam a műve-

met, hogy érdemesnek tartottam bele is vésni. Aztán kicikcakkoztam, mind a tizenkét élet, a közepére meg lyukat fúrtam, végül pedig utánahajítottam egy macskának, hogy elkergessem egy madárfészektől. El is kergettem vele, nem nyelte el a madárkát. A rádiómat azonban elnyelte a fű. Elmondtam ezt most édesapámnak is, ő meg szomorúan kérdezte: „Mi történt veled, fiam? Újabban mindenedet eldobálsz.” „Csak a radírt hajítottam el.” „Elrontottad az emeletes tolltartódat is. Szétszedted a csavaros ceruzát. Az is eldobálás.” Hallgatott egy ideig, aztán hozzátette: „Nem is tudom, érdemes-e neked radírt vennem. Ha továbbra is elpiszmogod a délutánjaidat, és éjszaka csapod össze a leckéd, úgyis kivesszlek az iskolából.” Igen megijedtem, és mihelyt felálltunk az asztaltól, siettem tanulni. Sietnem kellett a tanulással azért is, mert megígértem a barátomnak, Pitykének, hogy átmegegyek hozzájuk délután, és megmagyarázom neki az osztást. Igen ám, de ott feküdt a tankönyveim mellett a Verne-regény is. „Csak egyetlen fejezetet olvasok el, aztán tanulok” – ezt mondtam magamnak. A többit már gondolhatjátok. Nemcsak a délutáni tanulás maradt el, de az átmenetel is Pitykéhez. Egyszer csak pompás süteményszagot éreztem a konyhánkból, és megtudtam, hogy túrós lepényt süt édesanyám. Vendégeink jönnek uzsonnára. Szerettem ugyan Pitykét, szerettem megtartani az ígéreteimet is, de nagyon szerettem a friss túrós lepényt is. Befellegzett hát az osztásoktatásnak.

De még aznap este nagyon megbántam, hogy nem mentem át. Bújtam a Verne-regényt uzsonna után is, olykor-olykor feltekintettem a kakukkos órára, és aggódva láttam rajta a tanulás nélkül múló időt. Egyszerre csak kopogtattak az ablakomon. Pityke állt odakinn, és bekiáltott az üvegen át: „Nem tartottad meg az ígéreted. Végeztem veled.” Azzal már indult is hazafelé. Kétségbeesetten rángattam fel ködmönömet, loholtam utána a havas utcán, és igyekeztem kibékíteni: „Pityke, hát ilyen könnyen eldobod a barátságunkat?”

„Te dobtad el, amikor nem jöttél át, és ez már nem az első eset, hogy nem tartod meg a szavad. Nem ismerlek többé.”

Ezzel azonban még nem értek véget aznapi bajaim. Szobánkban bátyáim miatt nem éghettek a lámpák éjszaka. Kénytelen voltam hát ismét a műhelyben írni meg házi feladataimat. Egyszerre csak kinyílt az ajtó, édesapám lépett be, és így szólt hozzám: „Fölösleges gyötöröd magad, fiam, holnap már akár ne is menj iskolába, én meg szétnézek Vácott, hogy kinél lehetnél inas.” Éreztem én, hogy csak azért mondja ezt, mert tudja, mennyire szeretnék tanulni, hiszen nem is voltam én rossz tanuló, csak a sok olvasás tett hanyaggá. Csak azért beszélt így, hogy visszatérítsen a szorgalom útjára. Ezt azonban csak éreztem, biztos nem lehettem benne, és ijedten fogadkoztam: „Holnaptól kezdve délután tanulok, édesapám!” De megadóan intett: „Nem hiszek neked többé, megvált rád a lehetőség, hogy délután tanulj, de te újból és újból eldobtad magadtól. Menj aludni!” Azzal elfújta a lámpát.

Másnap azonban kiderült az én beborult egem. Aggódva köszöntem rá az iskolába Pitykére, ő azonban elnevette magát, és kezet nyújtott: „Szervusz, te túróslepény-lovag. Mert tudom ám, hogy miért maradtál otthon! De ha ma se jössz át, belőled csinálók lepényt!” Nagyon örültem, hogy visszakaptam a barátomat, és a tanítás után két óból is nagyon siettem haza. Azért, hogy minél hamarabb végezzek a tanulással és korán átmehessek Pitykéhez, meg azért

is, hogy édesapám, ha megjön Vácra, lássa, hogy már ebéd előtt is tanulok. Édesapám azonban előbb ért haza, mint én, és az asztalomon – ez volt a második öröm – ott fehérlett egy nagy „Elefánt” radír. Ez ugyan már jó jel volt, mégis hevesen dobogó szívvel léptem be édesapámhoz a műhelybe, hogy megköszönjem a radírt. Ezt válaszolta köszönetemre: „Minél kevesebbszer kelljen használnod, fiam! Minél kevesebbszer hibázz!” Ebből a feleletből azt is megtudtam, hogy bízik a megváltozásomban, tanulhatok tovább. De neki is ültem tüstént a tanuláshoz, és nagyot néztem, amikor egyszerre csak ezen a napon is belépett Teca néni Árpikával. Róluk bizony – sok bajomban, aggodalmamban – megfeledkeztem. De bezeg tüstént eszembe jutott, miként viselkedett tegnap Árpika, amikor néhány perccel Teca néni távozása után már fel is hangzott a kopp, zirr, és a csörgő a padlón feküdt. Noha jó kedvem volt, bosszankodva hajoltam le érte, és még szidni is kezdtem tréfásan Árpikát: „Hallod-e, te Árp...”, ekkor azonban torkomon akadt a szó: a pimaszkát már nem bírtam kimondani. A lehajlás pillanatában ugyanis hirtelen ráeszméltem valamire. Elgondolkodva megmostam, megtörölgettem a csörgőt, aztán Árpika elé álltam vele, és így szóltam hozzá: „Bocsásd meg nekem, tisztelt Árpi barátom, hogy pimaszkának neveztelek tegnap! Semmi jogom se volt rá. Te csak egy csörgőt dobálsz el magadtól, aztán kétségbeesetten bögsz, hogy visszakapd, én viszont sok-sok holmit és holminknál sokkal értékesebb barátságot, időt, tanulást dobáltam el magamtól. Semmi jogom rá, hogy szidogassalak, hiszen én ugyanilyen butácska voltam, amikor mulatságból eldobáltam magamtól életem értékeit. Ma reggelre azonban kinőttem ezt a hibámat, miként te is ki fogod nőni a csörgő eldobását.” Aztán Árpika kezecskéjébe adtam a csörgőt, és vártam a következő „Kopp, zirr”. S hogy ne sokáig kelljen várnom, arról Árpika buzgón gondoskodott.